

سیر تاریخی اقدامات بین‌المللی زیست‌محیطی جهت کاهش آلاینده‌های جو

دکتر علی امامی میبیدی
عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

در سال‌های اخیر اقداماتی بین‌المللی در پاسخ به نگرانی‌های عمده جوامع جهانی نسبت به آلودگی محیط زیست صورت گرفته است. از عوامل عمده آلودگی زیست‌محیطی دی‌اکسید کربن (CO₂) است که موجب گرم شدن کره زمین شده (Global Warming) و اثرات گلخانه‌ای (The Greenhouse Effects) ایجاد می‌کند و همچنین گازهای CFCs که موجب از بین بردن لایه ازن اطراف زمین می‌شود. در دو دهه اخیر، پدیده تغییرات آب و هوا به عنوان مشکل و نگرانی عمده زیست‌محیطی جهانی مطرح بوده و جامعه بین‌المللی نیز در پاسخ به این مشکلات و نگرانی‌ها اقداماتی را به شرح ذیل به عمل آورده است. از آنجایی که این اقدامات، بازار نفت را تحت تأثیر قرار داده و موجب کاهش تقاضای نفت می‌شود در این گزارش تاریخیچه این تحولات را به طور خلاصه مورد بررسی قرار می‌دهیم.

۱- کنفرانس استکهلم

طی دهه ۱۹۷۰ نگرانی‌های زیست‌محیطی در دستور کار سازمان‌های بین‌المللی قرار گرفت، به طوری که در ۱۶ ژوئن سال ۱۹۷۲ نتایج کنفرانس سازمان ملل متحد در خصوص محیط زیست بشر در استکهلم منجر به تنظیم یک برنامه زیست‌محیطی در این مورد (UNEP) شد.

۲- پروتکل مونترال

در اوایل دهه ۱۹۷۰ متصاعد شدن گازهای CFCs به عنوان عامل اصلی تهی شدن لایه ازن شناسایی شدند. در این راستا در ۱۶ سپتامبر ۱۹۸۷ در مونترال کانادا، ۲۴ کشور از جمله امریکا پروتکلی امضا کردند مبنی بر آنکه این کشورها تا سال ۱۹۹۶ به میزان ۵۰ درصد از متصاعد شدن گازهای CFCs بکاهند. از آنجایی که پس از توافقنامه پروتکل مونترال آشکار شد که این کاهش کافی نیست، در ۱۹ ژوئن سال ۱۹۹۰ کشورهای فوق موافقت کردند که تا سال ۲۰۰۰، تولید گازهای CFCs را کاملاً متوقف کنند و برای کشورهایی که به تعهد خود عمل نمی‌کنند تحریمهایی در نظر گرفته شود. از آنجایی که مفاد این پروتکل گازهای حاصل از سوخت‌های فسیلی از جمله نفت را شامل نمی‌شود، نگرانی عمده‌ای برای کشورهای صادرکننده نیز دربر نداشته است.

۳- تشکیل نشست بین‌الدول درباره تغییرات آب و هوا (IPCC)

گروه بین‌الدول درباره تغییرات آب و هوا (IPCC) در سال ۱۹۸۸ توسط سازمان هواشناسی جهانی (WMO) و برنامه تنظیمی زیست‌محیطی سازمان ملل متحد (UNEP) به منظور بررسی مسائل تغییرات آب و هوایی تشکیل شد.

این گروه در اولین اجلاس خود در نوامبر ۱۹۸۸ موافقت کرد که وظایف خود را بر روی سه بخش عمده ذیل متمرکز کند:

- ۱- ارزیابی اطلاعات علمی موجود در خصوص تغییرات آب و هوایی
- ۲- ارزیابی اثرات زیست‌محیطی و اقتصادی-اجتماعی مسائل تغییرات آب و هوایی
- ۳- تعیین استراتژی‌های مناسب به منظور مقابله با این پدیده

گروه بین‌الدول همچنین درباره تغییرات آب و هوا، به منظور انجام وظایف خود سه گروه کاری تشکیل داد که ریاست گروه اول به انگلیس، گروه دوم به شوروی سابق و گروه سوم به کشور آمریکا محول شد.

۴- کنوانسیون سازمان‌های ملل متحد در خصوص تغییرات آب و هوا (UNFCCC)

در پاسخ به پیشنهادهای گروه‌های کاری فوق، مجمع عمومی سازمان ملل یک کمیته مذاکره‌کننده بین‌الدول برای تدوین کنوانسیون در مورد بررسی تغییرات آب و هوا در اجلاس ۱۹۹۰ خورد تشکیل داد (INC/FCCC). مذاکره‌کنندگان بیش از ۱۵۰ کشور، طی فوریه ۱۹۹۱ تا مه ۱۹۹۲ پنج جلسه تشکیل دادند و در تاریخ ۹ مه ۱۹۹۲ در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک، کنوانسیون مورد نظر در خصوص تغییرات آب و هوا را تصویب کردند. یکی از مواد عمده این کنوانسیون تعهد اختیاری کاهش گازهای گلخانه‌ای (GHG) در سطح سال ۱۹۹۰ تا سال ۲۰۰۰ ذکر شد.

این کنوانسیون در ژوئن ۱۹۹۲ در کنفرانس سازمان ملل در خصوص محیط زیست و توسعه در برزیل (ریو) به امضای ۱۵۵ کشور جهان رسید. کنفرانس مذکور به عنوان اجلاس زمین یا اجلاس ریو نیز شناخته شده است.

این کنوانسیون در تاریخ ۲۱ مارس ۱۹۹۴ پس از آنکه نظر موافق اکثر کشورهای عضو را به دست آورد، به صورت یک قانون بین‌المللی درآمد. لازم به یادآوری است که این کنوانسیون علاوه بر امضای آن توسط نمایندگان عالی کشورها، ضروری بود تا توسط مراجع قانونی اعضا (برای مثال، مجلس شورا) نیز به تصویب برسد به طوری که این کنوانسیون در تاریخ فوق‌الذکر حد نصاب (۵۰ کشور) را به دست آورد. در این کنوانسیون بالاترین مرجع تصمیم‌گیری، کنفرانس اعضا (COP) است که پس از انحلال، کمیته مذاکره‌کننده برای تدوین کنوانسیون (INC/FCCC) جایگزین آن است و مقرر شد که اولین کنفرانس اعضا (COP) در سال ۱۹۹۵ تشکیل شود.

در چارچوب کنوانسیون دو رکن فرعی یکی برای ارائه توصیه‌های تکنولوژی و علمی و دیگری برای اجرای کنوانسیون ایجاد شد تا به کنفرانس اعضا (COP) کمک کند در ضمن یک مکانیزم مالی نیز طراحی شد. این کنوانسیون دارای دو لیست از کشورها

آمریکا

۳۶ درصد از آلودگی

در بین کشورهای صنعتی

و ۲۳ درصد از آلودگی

در مقیاس جهانی را تولید می‌کند.

این کشور

همواره درخواست کرده است که

پروتکل کیوتو

کشورهای در حال توسعه را

نیز دربر گیرد

(به نام ضمیمه I و ضمیمه II) است که شامل کشورهای صنعتی می‌شوند، کشورهای ضمیمه (Annex I) که شامل ۳۶ کشور صنعتی هستند ملزم به اجرای تعهدات کنوانسیون شده‌اند.

● اولین کنفرانس اعضا (COP-1)

اولین کنفرانس اعضای کنوانسیون در تاریخ ۲۸ مارس الی ۷ آوریل سال ۱۹۹۵ در برلین تشکیل شد. در این اجلاس علاوه بر بحث درباره آینده کنوانسیون، هیأت نمایندگی کشورها توافق کردند تا محدودیت‌های قانونی نیز برای کاهش گازها پس از سال ۲۰۰۰ وضع کنند (Berlin Mandate). بنابراین یک گروه کاری ویژه برای تدوین پروتکل مربوطه تشکیل شد (AGBM) (Ad Hoc Group on the Berlin Mandate). کنفرانس اعضا همچنین از دبیرخانه کنوانسیون درخواست کرد تا ترتیب تشکیل جلسات ارکان فرعی، توصیه تکنولوژی و علمی (SBSTA) و اجرای پروتکل (SGI) را اتخاذ کند. در این اجلاس همچنین مقر دبیرخانه کنوانسیون شهر بن در آلمان تعیین شد.

مهمترین تصمیم اولین کنفرانس اعضا (COP-1) این بود که یک پروتکل برای تعهدات

پس از سال ۲۰۰۰ تنظیم شود تا توسط کشورهای صنعتی اجرا شود و این پروتکل در سال ۱۹۹۷ (COP-3) به امضای اعضا رسانیده شود. قرار بر این شد که تعهداتی برای کشورهای در حال توسعه اعمال نشود.

● دومین کنفرانس اعضا (COP-2)

دومین کنفرانس اعضا (COP2) کنوانسیون سازمان ملل در خصوص تغییرات آب و هوا (UNFCCC) در تاریخ ۸ و ۹ جولای سال ۱۹۹۶ در ژنو تشکیل شد.

در این کنفرانس اعضا، اعلامیه ژنو صادر شد که نتایج گروه‌های کاری IPCC را در نظر گرفته و درخواست هدف‌گذاری قانونی و کاهش قابل ملاحظه در گازهای گلخانه‌ای را درخواست کرد. در این کنفرانس برای اولین بار آمریکا تغییر موضع داده و از اعمال محدودیت قانونی در نشر گازهای گلخانه‌ای حمایت کرد.

● سومین کنفرانس اعضا (COP-3) - پروتکل کیوتو

در سومین کنفرانس اعضا در ۱۱ دسامبر ۱۹۹۷ در کیوتو ژاپن، با تنظیم پروتکلی مقرر شد تا کشورهای صنعتی (Annex B) که تقریباً همان کشورهای ضمیمه I (Annex I) کنوانسیون است، به طور متوسط به میزان ۵/۲ درصد در دوره زمانی ۲۰۰۸ الی ۲۰۱۲ نسبت به سطح آلودگی ۱۹۹۰ از میزان آلودگی‌ها بکاهند. در این کنفرانس اعضا (COP3)، حدود ۱۰ هزار نفر از هیأت‌های نمایندگی، ناظران و روزنامه‌نگاران شرکت داشتند و نتایج عمده آن عبارت بودند از:

۱- هدفمند شدن کاهش گازهای گلخانه‌ای بر مبنای قانونی که ۳۹ کشور صنعتی آن را پذیرفتند.

۲- تعیین ابزارهای انعطاف‌پذیر مشتمل بر:

الف) تجارت آلودگی (Emissions Trading)

ب) اجرایی مشترک (Joint Implementation)

ج) مکانیزم توسعه هوای پاک (Clean Development Mechanism)

این پروتکل نه تنها به تعدادی معین از کشورها جهت تصویب خود نیاز دارد (۵۵ کشور)، بلکه همچنین کشورهایی که آن را

تصویب کرده‌اند باید ۵۵ درصد مجموع گازهای گلخانه‌ای سال ۱۹۹۰ را کاهش دهند.

بنابراین نقش آمریکا در اجرای این پروتکل بسیار زیاد است، زیرا این کشور ۳۶ درصد از آلودگی در بین کشورهای صنعتی و ۲۳ درصد از آلودگی در مقیاس جهانی را تولید می‌کند. دولت بوش معتقد است که پروتکل کیوتو، غیرواقعی، غیرعادلانه و غیرمؤثر است. در ضمن کشور آمریکا همواره درخواست کرده است که پروتکل کیوتو کشورهای در حال توسعه را نیز دربرگیرد که تاکنون موفق نشده است.

در این پروتکل شش نوع گاز (SF6, PFCs, HFCs, N2O, CH4, CO2) به عنوان گازهای گلخانه‌ای در نظر گرفته شده‌اند، که می‌بایستی حجم آنها در دوره ۲۰۰۸ الی ۲۰۱۲ نسبت به سال ۱۹۹۰ به طور متوسط تا ۵/۲ درصد کاهش یابند. کشورهای صنعتی نیز ملزم هستند که به طور مرتب میزان انتشار این شش گاز را گزارش کنند، ولی سایر کشورها تنها بایستی سه گاز N2O, CH4, CO2 را گزارش دهند. تا ۲۸ سپتامبر ۲۰۰۱ تعداد ۸۴ کشور این پروتکل را امضا کردند، ولی تنها ۴۰ کشور آن را به تصویب مراجع قانونگذاری خود رسانیده‌اند.

کنفرانس اعضا (COP) کنوانسیون در این پروتکل به عنوان بالاترین مرجع عمل می‌کند. (Cop/Mop)

● چهارمین کنفرانس اعضا (COP-4)

چهارمین اجلاس اعضای کنوانسیون محیط زیست سازمان ملل (UNFCCC) در تاریخ ۲ الی ۱۳ نوامبر سال ۱۹۹۸ در بونیوس آیرس آرژانتین تشکیل شد. در این کنفرانس بر روی مکانیزم‌های پروتکل کیوتو (تجارت آلودگی بین‌المللی - اجرای مشترک و مکانیزم‌های توسعه هوای پاک) بحث و تبادل نظر شد.

این کنفرانس برای پروتکل کیوتو برنامه اقدام بونیوس آیرس را (BAPA) The Buenies Aires Plan of Action تصویب کرد.

ارائه پیشرفت در مکانیزم مالی، توسعه و انتقال تکنولوژی، اجرای مواد ۴/۸ و ۴/۹ (تأثیرات منفی اجرای کنوانسیون بر کشورهای صادرکننده نفت) در اساسنامه کنوانسیون و همچنین مواد ۲/۳ و ۳/۱۴ در پروتکل کیوتو (تأثیرات منفی اجرای پروتکل بر کشورهای صادرکننده نفت)، مکانیزم‌های پروتکل و فعالیت‌های اجرایی مشترک مشمول این برنامه می‌شود.

چنانچه پروتکل کیوتو با اصلاحات آن به مرحله اجرا درآید، کشورهای صنعتی ملزم به استفاده کمتر از سوخت‌های فسیلی به‌ویژه نفت خام خواهند بود که در نتیجه میزان صادرات نفت کشورهای صادرکننده نفت و همچنین درآمد ارزی آنها کاهش خواهد یافت

● پنجمین کنفرانس اعضا (COP-5)

پنجمین کنفرانس اعضای (COP-5) کنوانسیون سازمان ملل در خصوص تغییرات آب و هوا (UNFCCC) در بن آلمان از ۲۵ اکتبر الی ۵ نوامبر ۱۹۹۹ تشکیل شد. در این کنفرانس درباره اجرای برنامه بونینوس آیرس بحث و تبادل نظر به عمل آمد.

● ششمین کنفرانس اعضا (COP-6)

ششمین کنفرانس اعضا (COP-6) در نوامبر سال ۲۰۰۰ در (Hague) هلند برگزار شد که بدون هیچگونه نتیجه به کار خود پایان داد و قرار شد این اجلاس در جولای ۲۰۰۱ دوباره از سر گرفته شود.

● ادامه ششمین کنفرانس اعضا (Resumed COP-6)

در تاریخ ۱۸ الی ۲۷ جولای ۲۰۰۱ مجدداً کنفرانس ششم اعضا در بن برگزار شد، این کنفرانس «توافقنامه بن» را اعلام کرد که درباره چهار عامل عمده در برنامه اجرای بونینوس آیرس بحث شده بود:

۱- مسائل مالی

۲- مکانیزم‌ها

۳- استفاده از زمین، تسهیلات در آن و جنگل‌کاری (LULUCF)

۴- پایبندی و تعهدات

در کنفرانس بن یک هیأت نمایندگی از آمریکا نیز شرکت کرد، لیکن در بحث‌های مربوطه مشارکت نکرده و اعلام کرد که پروتکل کیوتو یک روش و سیاست مناسب نیست و برای آمریکا اجرای آن عملی نیست. در کنفرانس بن سه نوع تأمین مالی جدید برای تغییرات آب و هوا در نظر گرفته شد.

- ۱- صندوق مالی ویژه تغییرات آب و هوا
- ۲- صندوق مالی کشورهای کمتر توسعه یافته
- ۳- صندوق مالی برای انطباق با پروتکل کیوتو

در میان آنها، صندوق مالی ویژه تغییرات آب و هوا در ارتباط با کشورهای صادرکننده نفت قرار دارد. زیرا این کشورها را در متنوع‌سازی اقتصاد یاری می‌کند.

در حالی که توافقنامه بن نمایانگر ضعیف شدن تأثیرات پروتکل کیوتو است، ولی اعتقاد بر این است که با این مصالحه راه برای تصویب پروتکل توسط سایر کشورها بیشتر فراهم می‌شود. این مصالحه شامل امکانات طبیعی جذب کربن از جمله: زمینهای کشاورزی و جنگلها که دی اکسید کربن را جذب می‌کنند (Carbon Sinks) است و بنابراین عوامل فوق می‌توانند در سقف تعهد کشورها برای کاهش انتشار گازها تعدیل ایجاد کنند، برای مثال، سهم کاهش آمریکا در پروتکل کیوتو برابر ۷ درصد است که با این مصالحه به ۴ درصد می‌تواند کاهش یابد.

این مصالحه موجب جلب نظر ژاپن، روسیه، کانادا و استرالیا نیز شده است و در حقیقت با این مصالحه پروتکل کیوتو تجدید حیات یافته است. بایستی یادآوری کرد که این اقدام و مصالحه، فشار کمتر بر روی تقاضای انرژی به ویژه نفت را نیز به همراه خواهد داشت و برای کشورهای صادرکننده نفت نسبت به پروتکل اولیه (کیوتو) تاحدودی بهتر ارزیابی شده است.

● هفتمین کنفرانس اعضا (COP-7)

هفتمین کنفرانس اعضای کنوانسیون سازمان ملل از تاریخ ۲۹ اکتبر الی ۹ نوامبر ۲۰۰۱ در مراکش تشکیل شد تا بتواند برنامه پروتکل کیوتو را از نظر عملیاتی تنظیم کند. حدود ۲۰۰۰ هیأت نمایندگی از ۱۶۰ کشور جهان در آن مشارکت نمودند. یک هیأت نمایندگی نیز از آمریکا در کنفرانس شرکت نمود، که هیچ مشارکتی نیز از خود نشان ندادند. دولت آمریکا با اعلام اینکه پروتکل کیوتو در راستای منافع اقتصادی آمریکا نیست از آن حمایت نمی‌کند. بنابراین این پروتکل هنگامی به مرحله اجرا درآمده و قانونی می‌شود که حداقل ۵۵ کشور آن را تصویب کرده و به علاوه این کشورها، حداقل ۵۵ درصد از مجموع آلودگی گازهای خود در سطح سال ۱۹۹۰ را دارا باشند. در تاریخ ۵ نوامبر ۲۰۰۱ تنها ۴۰ کشور پروتکل کیوتو را تصویب کرده بودند.

از نتایج مهم به دست آمده در هفتمین کنفرانس اعضا (COP7) در واقع اتخاذ تصمیم نهایی در مورد به اجرا درآوردن مفاد پروتکل کیوتو است، که باید از سال ۲۰۰۲ به اجرا درآید و نیز تصمیم‌گیری در خصوص مجازات طرفهایی است که در رابطه با تعهدات کمی خود تخلف می‌ورزند. آخرین جلسه عمومی هفتمین کنفرانس اعضا با یک روز تمدید در روز شنبه ۱۰ نوامبر در ساعت ۱۰ صبح تشکیل شد. در جلسه پایانی فوق‌الذکر، اعضا کنفرانس اجرای برنامه اقدام بونینوس آیرس (آرژانتین) و مطالبی را که باید به اجلاس جهانی سران در خصوص توسعه پایدار ارائه کنند، تصویب کردند. بنابراین مرحله مذاکرات در خصوص برنامه اقدام بونینوس آیرس (BAPA) که به اجرا پروتکل کیوتو مربوط می‌شد پایان یافت. بدین ترتیب راه برای تصویب پروتکل کیوتو و به اجرا درآمدن آن هموار شده است.

در آخرین جلسه عمومی هفتمین کنفرانس، برگزاری یک کنفرانس اعضا (COP7) در یک کشور در حال توسعه آفریقایی نیز مورد توجه قرار گرفت. ایران، عربستان، کویت، امارات متحده و نیجریه توجه طرفهای اعضا را به بند ۲/۳ پروتکل در خصوص تبعات و آثار زیانبار سیاستها و اقدامات کشورهای صنعتی بر کشورهای در حال توسعه از جمله کشورهای صادرکننده نفت جلب نموده و اعلام نمودند که این مسأله باید در شانزدهمین کمیته فرعی کنفرانس و در دستور کار آن جهت بررسی ویژه قرار گیرد در حالی که اتحادیه اروپا، کانادا و ژاپن

تعقیب حقوقی و مالی نشده است.

فعال نمایندگان کشورمان در اجلاسهای متعدد بوده است.

با این حال با توجه به جمیع جهات به نظر می‌رسد که به تعویق افتادن و کندی اجرای تعهدات کسپوتو در کشورهای توسعه یافته می‌تواند در دستیابی کشور به منابع مالی و یا حداقل وارد آمدن ضرر و زیان‌های کمتر مؤثر باشد. از سوی دیگر این مسأله می‌تواند هشدار می‌تواند هشدار در جهت کاهش وابستگی اقتصاد کشور به نفت صادراتی در فرصت به وجود آمده بوده، یافتن راهکاری مناسب و ضروری را برای رفع مشکلات ناشی از تداوم این وابستگی برای اقتصاد کشور در پی داشته باشد.

اختصارات

- COP Conference Of the Parties
- CDM Clean Development Mechanism
- IPCC Intergovernmental Panel on Climate Change
- LDC Less Developed Countries
- LULUCF Land Use and Land Use Change and Forestry
- P&M Policies and Measures
- SBI Subsidiary Body of Implementation
- SUBSTA Subsidiary Body of Scientific and Technological Advice
- UNFCCC United Nations Framework Convention on Climate Change

منابع و مآخذ:

- ۱- دکتر علی امامی میبدی - اقتصاد منابع طبیعی و محیط زیست - جزوه درسی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی
- ۲- شماره‌های مختلف فصلنامه محیط زیست، سازمان اوپک
- PEC- OPEC Quarterly Environmental Report, Different Issues

۵- پروتکل کیوتو و منافع ملی

چنانچه پروتکل کیوتو با اصلاحات آن به مرحله اجرا درآید و قانونی شود، کشورهای صنعتی به منظور اجرای تعهدات خود و کاهش گازهای گلخانه‌ای از جمله دی‌اکسید کربن (CO2) ملزم به استفاده کمتر از سوختهای فسیلی به ویژه نفت خام خواهند بود، که در نتیجه تقاضای جهانی برای نفت کاهش خواهد یافت. با کاهش تقاضا برای نفت بازار نفت نیز تحت تأثیر قرار می‌گیرد که می‌تواند موجب کاهش قیمت‌های نفت خام یا کاهش میزان صادرات نفت کشورهای صادرکننده نفت شده و بنابراین درآمدهای ارزی آنها را در قبال صادرات نفت کاهش دهد.

اجرای این پروتکل اثرات و تبعات متفاوتی بر روی کشورهای در حال توسعه خصوصاً صادرکننده نفت و سوختهای فسیلی خواهد داشت. به عبارت دیگر، با بکارگیری ابزار مالیاتی توسط کشورهای توسعه یافته برای رسیدن به اهداف مورد نظر و دیگر ابزارهای کنترلی و دستوری اجرای پروتکل بر تقاضای انرژی و بساطت تقاضای نفت در جهان به روشهای مختلف اثر سوء خواهد گذاشت. همچنین افزایش هزینه تولید کالاها صنعتی باعث تغییر رابطه مبادله به ضرر کشورهای در حال توسعه و مصرف‌کننده این کالاها خواهد شد.

تمامی کشورهای عضو اوپک خواهان حفظ و بهبود وضعیت محیط زیست جهان هستند. با این حال اوپک نسبت به روشهای اجرایی کاهش این آلودگی‌ها که باعث کاهش تقاضای نفت و بالطبع کاهش درآمد اعضا می‌شود و از تأکید دول غربی بر متغیرهای مالیاتی برای اجرای تعهدات خود نگران است. این ابزارهای مالی در بیشتر اوقات با هدف افزایش درآمد دولتها در عوض ملاحظات زیست‌محیطی مدنظر قرار می‌گیرد.

جمهوری اسلامی ایران طی دهه گذشته و خصوصاً در سالهای اخیر ضمن مشارکت گسترده در مباحث مربوطه، سعی کرده است منافع ملی خود را در راستای همکاری گروهی در بیشتر نشستهای مختلف از جمله گروه کشورهای عضو سازمان کشورهای صادرکننده نفت اوپک و کشورهای گروه ۷۷ و چین به حداکثر برساند. الحاق بندهای متعدد در ارتباط با تأمین منافع و یا جبران و به حداقل رساندن اثرات منفی در متن پروتکل از جمله اثرات حضور

به تعویق افتادن

و کندی اجرای

تعهدات کیوتو

در کشورهای توسعه یافته،

می‌تواند فرصتی در جهت

کاهش وابستگی

اقتصاد کشور

به نفت صادراتی باشد

اعلام کردند که نیازی به چنین اقدامی نیست. طی دو روز باقیمانده از اجلاس (جمعه و شنبه ۹ و ۱۰ نوامبر) با مذاکرات و گفتگوهای انجام شده، کنفرانس به یک توافق جامع شرایط (Package deal) که شامل مسائل مورد نیاز، احراز شرایط پایبندی به تعهدات و اصول و قوانین LULUCF و در ارتباط با گزارش اطلاعات فنی مورد نیاز برای مکانیسم توسعه پاک بود دست یافت. اجلاس هفتم توانست با تعدیل و در نظر گرفتن خواسته‌های تعدادی از کشورهای صنعتی که بعد از خروج آمریکا از پروتکل کیوتو با احتیاط و ترس از ایجاد تعهدات بیشتر روبرو شده بودند به یک اجماع نظر نسبی دست یابد. تمرکز بر روی توافق بن که در واقع یک بازنگری و تعدیل در پروتکل کیوتو برای رسیدن به یک حداقل توافق از سوی اتحادیه اروپا به شمار می‌رفت، راهبرد اصلی این اجلاس به حساب می‌آمد. علی‌رغم اتفاق نظر حاصل در اجلاس مراکش، هنوز مسائل متعدد فنی و اجرایی این مذاکرات از جمله لحاظ کردن اثرات سوء عملکرد زیست‌محیطی کشورهای صنعتی بر دیگر کشورها (بند ۳/۱۴)، چگونگی محاسبه منابع جذب آلودگی (Sink) و غیره کاملاً روشن و قابل